

scaterm Butlletí

de la Societat Catalana de Terminologia

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Març-abril de 2014 | Núm. 41 | ISSN: 2013-4673 | Crèdits

scaterm.iec.cat

En aquest número...

Les nostres notícies
 El terme és notícia... a l'OBNEO
 El terme és notícia... a la XV
 Novetats
 Agenda
 Perfils terminològics
 El web recomanat

Recordeu que...

...us podeu **subscriure** al butlletí si no el rebeu encara.

...podeu adquirir i consultar la revista *Terminàlia* i les obres de la col·lecció «*Memòries de la Societat Catalana de Terminologia*» al Portal de Publicacions de l'IEC.

...ens podeu fer arribar els vostres suggeriments, notícies o novetats per al proper butlletí. Només heu d'escriure a scaterm@iec.cat.

Les nostres notícies

Taula rodona: «La terminologia instrumentalitzada. Quan els termes no són neutres ni innocents»

La SCATERM ha organitzat una taula rodona en què es debatrà fins a quin punt qüestions ideològiques o pressions econòmiques, polítiques i socials poden afectar formalment o conceptualment els termes propis d'una àrea de coneixement. El debat comptarà amb la participació de Silvia Senz (hispanista i editora, i coautora del llibre *El dardo en la academia*), Carolina Santamaria (cap de les Oficines Lexicogràfiques de l'IEC), Margarida Sanjaume (cap dels Serveis d'Assessorament Lingüístic del Parlament) i Ferran Domínguez (lletrat del Parlament i professor de dret constitucional). Moderarà la taula Miquel Strubell, director de la Càtedra de Multilingüisme de Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

A més dels participants esmentats, l'acte comptarà amb una fila zero de convidats per l'organització que, pel seu perfil professional, poden fer aportacions enriquidores al debat.

Aquest acte tindrà lloc a la Sala Nicolau d'Olwer de l'IEC (carrer del Carme, 47, de Barcelona) el dia 8 de maig. L'entrada és gratuïta, però cal inscriure-s'hi prèviament, ja que la cabuda de la sala és limitada. Trobareu tota la informació al [web de la SCATERM](#).

La col·lecció «Memòries», en format EPUB

Tal com vam anunciar en el *Butlletí* anterior, els socis de la SCATERM ja han rebut un enllaç per a descarregar-se el volum 4 de la col·lecció «*Memòries de la Societat Catalana de Terminologia*» en format EPUB, que ha esdevingut el primer llibre que l'IEC publica amb aquest format digital. El format EPUB permet una lectura més còmoda des de dispositius de lectura mòbils. També és possible llegir un EPUB des del PC si es disposa d'un programa que ho permeti. Si no en teniu cap, us podeu descarregar gratuïtament el lector [Calibre](#).

Recordeu que també podeu accedir al contingut d'aquest llibre en format PDF des del [Portal de Publicacions](#) de l'IEC.

La SCATERM, al Facebook

La Junta de la SCATERM ha obert un compte de Facebook amb l'objectiu de difondre més fàcilment la tasca que es duu a terme des d'aquesta societat i altres informacions relacionades amb el món de la terminologia. Aquesta

pàgina és activa des del 20 de febrer i s'hi publiquen notícies dos cops per setmana aproximadament. Des de l'estrena fins ara (fa tot just un mes i mig) ja hi ha 238 seguidors.

Seguiu-nos al si no ho heu fet encara.

El terme és notícia... a l'OBNEO

Imaginari

El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) recull el mot *imaginari* -ària només com a adjectiu, amb la definició «Que no existeix sinó en la imaginació», i, com a exemple, afegeix *Un món imaginari*. Tanmateix, a l'Observatori de Neologia fa temps que s'ha documentat el mot *imaginari* com a nom masculí. La primera documentació data de l'any 1997, i des d'aleshores s'ha anat recollint d'una manera constant en diaris, en revistes i en programes de ràdio.

«El seu anecdotari retorn a l'**imaginari** balear tancava un cercle que ara delimitaran discogràficament amb la seva primera gravació en directe.» [*El Periódico*, 12/02/1999]

«Cal treure de l'**imaginari** col·lectiu la tòpica i perversa visió de domini de Catalunya sobre el País Valencià.» [*Ara*, 26/02/2012]

«Aquest eix temàtic busca explorar els nombrosos creuaments de camins entre la videocreació i la música, emfatitzant les maneres en què es retroalimenten i el seu impacte en l'**imaginari** col·lectiu.» [*Time Out Barcelona*, 16/05/2013]

Els exemples permeten observar que *imaginari*, per un procés de conversió, actua com a substantiu i que sovint és la base de sintagmes prou lexicalitzats com *imaginari col·lectiu*. En el DIEC2 trobem exemples nombrosos de conversions com la d'*imagnari*: *aviari* -ària o *dentari* -ària (adjectiu i masculí). En aquests casos, l'adjectiu fa referència als ocells i a les dents, respectivament, mentre que el mot com a nom masculí adopta un significat més específic: el primer, en agricultura, 'Instal·lació adequada per a la cria i observació d'ocells' i, el segon, en zoologia, 'Os del maxil·lar inferior [...]'.

Pel que fa al significat de *imaginari*, tal com recull el *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española (DRAE) en l'avanç de la 23a ed., es distingeixen tres accepcions diferenciades:

1. 'Imatge que un grup social, un país o una època té de si mateixos o d'alguna de les seves característiques essencials'.

«El diumenge dia 23 serà el torn del correfoc, una delirant invasió de dracs, dimonis i altres bèsties de foc del nostre **imaginari** als carrers més significatius de la ciutat.» [*Tot Claror*, 01/10/2001]

2. 'Conjunt d'elements simbòlics i conceptuals d'un autor, escola o tradició'.

«L'espectacle conté l'**imaginari** de l'autor –a qui va encantar el llibre–, els seus personatges i petits detalls com els invents del professor Bacterio o el seu dolent més clàssic, que és Todoquisque, diu Martín.» [*Teatre BCN*, 01/09/2008]

3. 'Imatge simbòlica a partir de la qual es desenvolupa una representació mental' (àmbit de la psicologia).

«A partir d'aquesta idea, vehicula tot el seu **imaginari** emocional cedint perillosament a la nostàlgia i imponent els recursos estilístics en els poemes més acabats.» [*Avui*, 12/06/1997]

En castellà, aquest neologisme es va documentar per primera vegada a l'Observatori uns quants anys més tard que en català, el 2003, i també s'ha recollit de manera constant fins que ha entrat al DRAE. Si consultem els diccionaris d'altres llengües romàniques com el francès o l'italià, podem observar que ja recullen aquest canvi de categoria gramatical. Pel que fa al francès, *Le Petit Robert de la langue française* i *Le Trésor de la langue française informatisé* el documenten, i en italià, també està registrat tant en *Dizionario della lingua italiana* de Sabatini i Coletti com en el *Grande dizionario Hoepli italiano* di Aldo Gabrielli.

Després de mostrar aspectes clau per a la incorporació d'un mot o accepció nous en una obra lexicogràfica, com la freqüència i l'estabilitat de l'ús, així com el tipus de formació i la correlació en d'altres llengües, pensem que és pertinent que aquest mot figuri no només en el nostre imaginari, sinó també en les obres lexicogràfiques.

Elisabet Llopart Saumell
Observatori de Neologia

El terme és notícia... a la Xarxa Vives

Què se'n sap del chemobox?

A diverses universitats catalanes i altres organismes s'usa l'expressió *chemobox* o *chemo-box* per referir-se a uns recipients o contenidors de color groc i de dimensions més aviat reduïdes (entre 1 i 10 litres de capacitat) destinats a dipositar-hi especialment objectes tallants o punxants contaminats amb productes biològics. Se'n parla a la UB, a la UAB, a la UPC o a l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

No és una denominació gaire abundant, però apareix aquí i allà, i no se n'acaba de saber l'origen. Sembla clar que es tracta d'un mot format a partir del formant anglès *chemo-* (equivalent al català *químio-*) i el mot *box* 'capsa'. La formació fa pensar que es tracta d'un recipient destinat als residus químics; però, com hem vist, en els nostres laboratoris s'usa per a objectes punxants contaminats amb productes biològics.

Tot i que podem trobar aquest mot en textos en anglès, és especialment usat en neerlandès. De fet, la Wikipedia en neerlandès és l'única que inclou l'entrada *chemobox*. També s'ha trobat un document de l'Ajuntament d'Eindhoven (Països Baixos) en què es diu explícitament que és un terme neerlandès («You can collect small hazardous waste in your chemical wastecontainer (*chemobox* in Dutch) or, if you do not have one, in another suitable container»). Possiblement, doncs, el mot es va crear als Països Baixos, encara que es fes amb formants anglesos.

Pel que es desprèn de la documentació recopilada, sembla que als Països Baixos els *chemoboxs* (o *chemoboxes*, si mantenim la forma de plural anglesa) són contenidors hermètics que les autoritats van començar a distribuir als ciutadans durant la dècada de 1980 perquè s'hi dipositessin *klein chemisch afval*, és a dir, objectes o productes contaminants d'origen domèstic i generalment de petites dimensions. Els residus que s'hi llencen són piles, bombetes, fluorescents, pesticides, insecticides, medicaments, termòmetres, agulles, pintura, vernís, aigua i altres residus de bricolatge, reveladors i fixadors fotogràfics, bateries de cotxe, gasolina, oli de motor i líquid de fre, entre d'altres.

Fora d'això, no s'ha trobat més informació sobre el possible origen de la paraula. Ni s'ha trobat cap indicatiu que es tracti d'una marca registrada. És un misteri, doncs, com ha arribat aquesta denominació als nostres laboratoris i ha passat a designar un recipient per a un ús tan específic. En molts documents, no apareix aquest nom, però no n'hi ha cap de substitutiu, sinó simplement expressions descriptives: **contenedor groc**, **contenedor rígid**, **envàs impermeable**, **envasos reglamentaris resistents a la punció**, etc.

Vist tot això, sembla que és preferible evitar aquesta denominació, perquè és un manlleu (de no se sap ben bé quina procedència) i perquè el nom no s'ajusta a la cosa (per tant, no té sentit intentar fer-ne una adaptació). A més, tampoc no se'n fa un ús universal que en justifiqui l'adopció. Potser no ens havíem trobat mai amb un cas com aquest, en què s'haurà de desaconsellar l'ús d'un terme sense saber ben bé d'on ha sortit.

Xènia Giménez Galiano (estudiant en pràctiques de la UPF)
Àngels Egea (Serveis Lingüístics de la UB)

Novetats

Butlletí d'Informació del TERMCAT, núm. 29

Butlletí d'Informació del TERMCAT, núm. 30

Puntoycoma, 136 (butlletí dels traductors espanyols de la Unió Europea)

Terminologia bàsica de l'administració electrònica i els processos (TERMCAT)

Agenda

Taula rodona: «La terminologia instrumentalitzada. Quan els termes no són neutres ni innocents» (Barcelona, 8 de maig)

GLAT 2014: «Adaptations aux diversités : médiations et traductions, approches interdisciplinaires» (Brest, 2-4 de juny)

The Seventh EAFT Terminology Summit (Barcelona, 27-28 de novembre de 2014). Data límit per a la presentació de resums, 18 d'abril.

Perfils terminològics

Fent un repàs, observe que m'he relacionat molt amb la terminologia, poc amb la faceta més professional i disciplinada dels terminòlegs i molt amb la faceta més utilitària dels seus productes. Faig de tècnic lingüístic —ni tan sols de lingüista— des de fa ja uns quants anys, des de mitjan anys noranta del segle passat. Això volia dir —i vol dir encara— en l'Administració de la Generalitat Valenciana que som «eixos del valencià», expressió que conté connotacions de superflu, de política de salvació nacionalista o de saviesa pedant, tot barrejat en proporcions diferents.

La cosa és que em vaig formar en la Facultat de Filologia, així que la meua perspectiva de treball tenia a vore amb classes de llengua i literatura en un institut i no amb el maneig de bases de dades, diccionaris i vocabularis més o menys endreçats. No ho recorde gens, però trobe que vaig conèixer l'existència del Termcat a través del setmanari *El Temps*. Tanmateix, no vaig comprovar que eixe organisme em podia ser útil fins que vaig arribar a treballar en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*. Allà, les necessitats per a la correcció i la traducció de les disposicions oficials mos feen acudir —després de consultar les obres publicades en paper— a la consulta telefònica amb els serveis lingüístics de la Conselleria de Cultura valenciana, amb serveis municipals diversos i, molt sovint i complementàriament, amb el Termcat.

Així, la meua relació amb la terminologia ha estat molt més estreta, almenys des del punt de vista de l'aprofitament. Les necessitats de la faena del que denominaven «promoció de l'ús del valencià» convidaven a la recerca de recursos lèxics estables i generals per als llenguatges que es fan servir en l'Administració, des dels retolets de les oficines fins als vocabularis d'especialitat que ja s'estaven elaborant. I, és clar, en aquells anys, qui no havia elaborat un model, un recull o un vocabulari estava pensant que ja ho havia d'haver fet (i també que tot estava per fer i tot era possible, vaja).

Després dels interinatges administratius fent de tècnic mitjà d'assessorament lingüístic i d'assessor lingüístic, fa més d'una dècada que sóc funcionari de les Corts Valencianes, on faig de transcriptor corrector dels debats parlamentaris. També ací anem elaborant les nostres pròpies compilacions terminològiques, que hem convertit en un blog, el *Vocabulari del Diari de Sessions* (només per a ús intern), on incloem tot de sigles, noms de persones, càrrecs, termes d'especialitat, termes habituals o termes curiosos i, quan convé, les pronúncies més diverses i aproximades. El blog servix tant per a compartir la grafia com per a localitzar els termes que els diputats deixen enregistrats durant els debats parlamentaris, debats en què sovint es complix el refrany alemany citat (en eixa mateixa llengua: vam haver d'afinar l'orella) per un diputat fa uns quants mesos: «Reden ist Silber, Schweigen ist Gold» ('la paraula és argent, el silenci és or').

En fi, la meua primera faena terminològica, una «llista» per a ús dels serveis i dels funcionaris on anava ocupant llocs de treball es convertí en webs i blogs diversos, aprofitant sempre els recursos que les diferents fonts terminològiques anaven llançant, des de les universitats fins al referent principal, és clar, el Termcat, part omnipresent en este àmbit. Ara mateix, conserve un document en l'ordinador amb un fum d'equivalències del camp del dret que són una refosa personal molt anterior a l'aparició del *Diccionari jurídic català* de l'Institut d'Estudis Catalans o del *Vocabulari jurídic* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Amb eixa base vaig compilar la fitxa «Vocabulari de dret» (einesdellengua.com/Fitxes/Textos/D/vdret.htm). I en eixe mateix web, Eines de Llengua (einesdellengua.com), podeu localitzar la major part de les meues activitats relacionades amb la terminologia, com ara la secció titulada «Fitxes de dubtes i terminologia», que encapçala el Multicerca (einesdellengua.com/Multicerca/entorn.htm).

Miquel Boronat Cogollos
Transcriptor corrector de les Corts Valencianes

El web recomanat

Rebotiga lingüística de farmàcia

Els Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona, amb el suport de la Comissió de Política Lingüística de la Facultat de Farmàcia, han elaborat el recurs *Rebotiga lingüística de farmàcia*, un web que té l'objectiu de contribuir a millorar la qualitat lingüística dels textos acadèmics en català en el camp de la farmàcia. Tot i que és un recurs que pot ser útil per a tots els col·lectius, s'adreça especialment als estudiants que han de crear textos escrits o orals d'aquest àmbit acadèmic.

La *Rebotiga* s'organitza en els apartats següents:

«**Genèrics**»: per mitjà del **Vocabulària**, aquest apartat conté enllaços a recursos elaborats pels Serveis Lingüístics de la UB.

« **Principis actius** »: enllaça a continguts sobre diferents tipus de textos habituals en l'àmbit universitari (article, exposició oral, informe científic, pòster, resum, etc.).

«**Fórmules magistrals**»: són recomanacions o comentaris breus sobre aspectes dubtosos o que habitualment no es resolen adequadament, amb exemples propis de l'àmbit de farmàcia i, de vegades, enllaços per ampliar-ne la informació.

«**Concòrdia**»: recull fonts de consulta (diccionaris en línia del Termcat, recursos d'altres universitats catalanes, obres de referència de farmàcia en català, portals que s'han considerat interessants, etc.).

«**Excipients**»: conté enllaços a recursos similars d'altres facultats de la UB i de temàtica afí o complementària a l'àrea de farmàcia. De moment, hi podeu trobar el primer recurs d'aquesta sèrie: *Cuina lingüística per a químics*.

Rebotiga lingüística de farmàcia

Per elaborar i divulgar en català
el coneixement científic amb qualitat

www.ub.edu/sl/farmacia

Núria Castells
Serveis Lingüístics de la UB

SOCIETAT CATALANA DE TERMINOLOGIA
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

scat
term

D'acord amb el que estableix la Llei orgànica 15/1999, podeu exercir el dret d'accés, de rectificació, d'oposició i de cancel·lació de les vostres dades per correu electrònic a scaterm@iec.cat.